

Kommunrevisorerna granskar

Granskning av kommunens arbete mot
våld i nära relationer

2022-05-12

Angående granskningen

Revisionsuppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag och revisorerna är direkt ansvariga inför kommunfullmäktige och därmed indirekt inför medborgarna genom den representativa demokratin. Revisionen har uppdrag att granska de verksamheter som styrelser, nämnder och kommunala bolag bedriver.

I formell mening är varje revisor en egen myndighet, men i det praktiska revisionsarbetet sker arbetet gemensamt.

Ytterst syftar revisionen till att undersöka om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

- Revisorernas uppdrag regleras i kommunallag, aktiebolagslag, god revisionsordning, ägardirektiv och reglemente.
- Revision ska utföras på ett oberoende sätt.
- Revisorerna genomför grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning och fördjupade granskningar.

Revisorerna ska därför objektivt, opartiskt och sakligt, självständigt granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Revisorerna ska också bedöma om de förtroendevalda ledamöterna i nämnder och styrelser har tillräcklig styrning och kontroll över verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet.

Revisorernas uttalanden och bedömningar finns i revisionsberättelser och granskningsrapporter. En ambition i revisorernas arbete är att deras rekommendationer i samband med granskning ska kunna användas av verksamheterna för att åstadkomma effekter i deras förbättringsprocess.

Kontaktuppgifter

Om kommunrevisorernas uppdrag
kommunrevisionen@umea.se

Ordförande i kommunrevisionen
Ewa Miller, ordförande
ewa.miller@umea.se

Umeå kommun

Granskning av kommunens arbete mot våld
i nära relationer

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning och rekommendationer.....	1
1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor.....	3
1.3. Ansvariga nämnder/styrelser.....	4
1.4. Metod.....	4
1.5. Revisionskriterier.....	4
2. Kommunövergripande styrning och arbete mot våld i nära relationer.....	6
2.1. Kommunfullmäktiges handlingsplan mot våld.....	6
2.2. Aktuella parter inom arbetet mot våld i nära relation.....	7
3. Kommunstyrelsens och berörda nämnders arbete med våldsproblematiken.....	8
3.1. Uppföljning och utvärdering av handlingsplan mot våld är ej ändamålsenlig.....	8
3.2. Det förekommer viss kartläggning och analys av våld i nära relationer.....	10
3.3. Det förekommer allsidig samverkan inom kommunen.....	13
3.4. Processen för orosanmälan är tydlig för berörda parter.....	14
4. Individ- och familjenämndens arbete mot våld i nära relationer.....	16
4.1. Det förekommer mål och viss styrning av arbetet mot våld i nära relation.....	16
4.2. Det finns tydlig ansvarsfördelning och organisering inom myndighetsutövningen...	18
4.3. Det förekommer vissa brister vid handläggning av våldsärenden.....	19
4.4. Det saknas dokumenterade rutiner för uppföljning av ärenden.....	24
Källförteckning.....	26
Bilaga 1 – Stickprov.....	27

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har EY genomfört granskning av kommunens arbete mot våld i nära relationer. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen samt individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och äldre- och vårdnämnden - utifrån lagkrav och kommunfullmäktiges handlingsplan - säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer. Vår sammanfattande bedömning är att styrelsen och nämnderna delvis säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning.

Granskningen har fokuserat dels på myndighetsutövningen inom individ- och familjenämnden, dels på det kommunövergripande arbetet mot våld i nära relationer. Granskningen av det kommunövergripande arbetet har utgått från antagen *Handlingsplan mot våld* och redogör inte för kommunens totala vålds- och brottsförebyggande arbete.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte har säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och utvärdering av arbetet med kommunens *Handlingsplan mot våld*. De delar ur handlingsplanen som relaterar till våld i nära relationer har inte implementerats i kommunen. Vi ser positivt på det pågående arbetet men noterar att det krävs större krafttag för att prioritera det brottsförebyggande arbetet och implementeringen av handlingsplanen. Vi är kritiska till att varken kommunstyrelsen eller de nämnder som berörs av *Handlingsplan mot våld* har följt upp de prioriterade aktiviteterna relaterade till våld i nära relationer. Av *Handlingsplan mot våld* framgår också att dess aktivitetsplan årligen ska följas upp i kommunfullmäktige, vilket inte har skett, varvid vi bedömer att kommunstyrelsen brister i sin beredning av ärendet.

Under 2021 genomfördes en kommunövergripande kartläggning av våldet i Umeå kommun. Samverkansforumet UmeBrå med utgångspunkt i kartläggningen har tagit fram tre rekommenderade målområden för den fortsatta brottsförebyggande verksamheten. Detta bedömer vi ger en välgrundad väg för det fortsatta arbetet. Samtidigt noterar vi i granskningen att kommunfullmäktiges *Handlingsplan mot våld* innehåller direktiv till flera av kommunens verksamheter att kartlägga våldet inom sina respektive ansvarsområden. Här brister nämnderna i sin efterlevnad av handlingsplanen. Vi har observerat att nämnderna i viss utsträckning har genomfört kartläggande aktiviteter men någon systematisk återrapportering till UmeBrå sker inte. Detta leder till att det saknas förutsättningar att på övergripande nivå göra analyser och identifiera behov av insatser avseende exempelvis samverkan och utbildning.

Ur positiv bemärkelse vill vi lyfta fram att kommunstyrelsen och berörda nämnder har säkerställt att det finns samverkanskonstellationer och att granskningen tyder på att deltagande i dessa forum är högt prioriterat inom kommunens verksamheter. Organiseringen har inte utformats på det sätt som var avsikten när *Handlingsplan mot våld* utarbetades och handlingsplanen har inte reviderats. Vi bedömer dock att det inom framförallt UmeBrå och Centrum mot våld förekommer ett målinriktat och framskridande arbete för att motverka både våld i allmänhet och våld i nära relationer specifikt.

Avseende myndighetsutövning är vår bedömning att individ- och familjenämnden har beslutat om ett tydligt mål i arbetet mot våld i nära relation samt säkerställt en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden. Flera av indikatorerna som följs upp är relevanta. Vi observerar dock att nämnden inte följer några

indikatorer som kvantitativt visar på förekomsten av våld i nära relation. Inom ramen för granskningen har vi heller inte tagit del av någon samlad kartläggning eller uppföljning av vidtagna insatser. Vår bedömning är att nämnden till viss del säkerställt ändamålsenliga rutiner för utredning av ärenden samt uppföljning dock är efterlevnaden inte fullständig.

Med utgångspunkt i granskningen rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa en ändamålsenlig uppföljning och utvärdering av arbetet utifrån kommunens *Handlingsplan mot våld*
- ▶ Säkra implementeringen av *Handlingsplan mot våld* och samtliga nämnders efterlevnad
- ▶ Säkerställa att kommunen arbetar i enlighet med *Handlingsplan mot våld* gällande kartläggning av våldsproblematiken

Med utgångspunkt i granskningen rekommenderar vi individ- och familjenämnden att:

- ▶ Arbeta med mätbara indikatorer för att kartlägga förekomsten av våld i nära relation
- ▶ Säkerställ att verksamhetssystemet möjliggör flexibla kodningsmöjligheter för framtagande av statistik
- ▶ Säkerställa att utbudet av insatser som erbjuds våldsutsatta analyseras regelbundet och svarar mot kommunens behov
- ▶ Säkerställa att fastställda rutiner och riktlinjer efterlevs vid handläggning av ärenden inom myndighetsutövningen för en enhetlig och korrekt hantering
- ▶ Säkerställa handläggning i enlighet med lagstiftning och fastställd ansvarsfördelning genom adekvat tillgång till personal och kompetens
- ▶ Säkerställa en ändamålsenlig handläggning av ärenden där hedersproblematik förekommer

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Våld i nära relationer beskrivs av Socialstyrelsen som ett omfattande samhällsproblem och ett hot mot utsatta personers, oftast kvinnors och barns, mänskliga rättigheter. Enligt Brottsförebyggande rådet begicks 80 procent av anmälda misshandelsbrott år 2020 mot kvinnor av en för brottsoffret bekant person. Motsvarande siffra för män var 45 procent¹. Att utsättas för våld i nära relationer får stora konsekvenser och utsatta behöver ofta vård, omsorg och skydd på både kort och lång sikt.

Regeringen presenterade, som en del i jämställdhetspolitiken, under 2016 en *Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor*. Där betonas särskilt det förebyggande arbetet och att effektiva åtgärder för att förhindra att våld utövas behöver utarbetas och tillämpas. Vidare betonas att det för att nå långsiktiga resultat i arbetet behövs en mer effektiv samordning mellan aktörer. Sedan 2021 har socialnämnd enligt socialtjänstlagen ansvar över att verka för att den som utsätter eller har utsatt en närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Begränsad kunskap om våld i nära relationer, tidspress i arbetet och att våldsutsatta ofta inte berättar att de har blivit utsatta, gör att det är svårt att upptäcka våld i nära relationer. Det är därför viktigt att det inom socialtjänsten finns kunskap och förmåga att se tecken på och konsekvenser av utsatthet för våld. Att hantera konsekvenser av våldet utgör dock endast en del av arbetet.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen samt individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och äldrenämnden - utifrån lagkrav och kommunfullmäktiges handlingsplan - har säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer.

I granskningen besvaras om individ- och familjenämnden har:

- ▶ beslutat om tydliga mål och planerat för ett ändamålsenligt arbete mot våld i nära relationer?
- ▶ säkerställt en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld?
- ▶ säkerställt ändamålsenliga rutiner för att upptäcka våld i nära relationer, inkl. hedersrelaterat våld, samt för att utreda behov, erbjuda ändamålsenligt stöd och följa upp insatser?
- ▶ säkerställt att ärenden som rör våld i nära relationer handläggs i enlighet med socialtjänstlagen?

Vidare besvaras om kommunstyrelsen och berörda nämnder har:

- ▶ genomfört en kartläggning och analys av förekomsten av våld i nära relationer (inkl. hedersrelaterat våld) och utifrån kartläggningen anpassat åtgärder/insatser?

---

¹ [Våld i nära relationer - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/om-bra/vard-i-nara-relationer)

- ▶ säkerställt ändamålsenliga former för att fånga upp personer för orosanmälan och att föra vidare information till individ- och familjenämnden?
- ▶ säkerställt ett ändamålsenligt arbete inom ramen för relevanta samverkanskonstellationer, inkl. Centrum mot våld?
- ▶ säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av arbetet utifrån kommunens handlingsplan mot våld?

1.3. Ansvariga nämnder/styrelser

Granskningen avser kommunstyrelsen samt individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och äldrenämnden.

Även om granskningen berör två samverkansorgan som arbetar mot våld i nära relationer; UmeBrå och Centrum mot våld, bedöms inte ändamålsenligheten i dessa organ.

1.4. Metod

Granskningen har skett genom dokumentanalys och intervjuer med ansvariga tjänstemän inom respektive förvaltning samt samverkande aktörer (se intervjuförteckning). Granskningen omfattar vidare ett stickprov av ärenden för att granska om krav i lagar och föreskrifter efterlevs utifrån hantering och dokumentation av ärenden/utredningar från aktualisering till beslut.

1.5. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer och fullmäktigebeslut. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ **Socialtjänstlagen (5 kap 11 §, 14 kap. 1 c §)**

Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden samt bedriva förebyggande arbete för att förhindra att de far illa. Nämnden ska i dessa frågor samverka med andra berörda. Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden. Yrkesverksamma inom myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast göra sådan anmälan.

Till nämndens uppgifter hör även att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Nämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan behöva stöd och hjälp för att förändra sin situation. Barn som bevittnat våld av- eller mot närstående är offer för brott, nämnden ansvarar för att barnet får stöd och hjälp.

- ▶ **Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4)**

Socialstyrelsen har tagit fram en föreskrift och allmänna råd (SOSFS 2014:4) kring hur kommuner bör arbeta med utsatta för våld i nära relationer. Av föreskriften framgår bland

annat att socialnämnden ska:

- ▶ Fastställa mål för arbetet och beskriva när och hur målen ska uppnås.
  - ▶ Fastställa var ansvaret för att utreda, fatta beslut och följa upp ärenden ligger samt rutiner för arbetet.
  - ▶ Analysera att utbudet av insatser som erbjuds våldsutsatta svarar mot kommunens behov genom att fortlöpande kartlägga förekomsten av våldsutsatta och barn som bevittnat våld.
  - ▶ Samordna sina insatser samt fastställa ansvar för intern och extern samverkan.
  - ▶ Har genomförandet av insatser överlämnats till någon annan ska nämnden fastställa hur kontroll och uppföljning av sådan verksamhet ska göras.
-
- ▶ **Av kommunfullmäktige beslutade styrdokument**

Ytterligare revisionskriterium utgörs av kommunfullmäktiges *Handlingsplan mot våld* samt *Planeringsförutsättningar, budget och investeringar* för 2022. Dessa redogörs för mer utförligt i kapitel 2.

2. Kommunövergripande styrning och arbete mot våld i nära relationer

Den 21 juni 2021 antog kommunfullmäktige *Planeringsförutsättningar, budget och investeringar* för 2022. I Budgetdokumentet fastställs ett antal långsiktiga fullmäktigemål samt uppdrag för verksamheten. Målen omfattar bland annat social hållbarhet, tillväxt, klimat och digital transformation. Inga mål har direkt koppling till arbetet mot våld i nära relationer men det finns mål och uppdrag som berör verksamhetsområdet. Exempelvis målområdet *Social hållbarhet* där målet "Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden" samt "Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv" har indirekt bäring på arbetet mot hot och våld i nära relationer. Inom målområdet Social hållbarhet ger kommunfullmäktige även kommunstyrelsen uppdrag som främjar trygghetsarbetet och utvecklingen av målbilden *Umeå växer – tryggt och säkert*. Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar men samtliga nämnder ska arbeta för målluppfyllelse av fullmäktiges antagna mål. Individ- och familjenämnden pekas ut som särskilt ansvarig för arbetet med Umeå kommuns tillväxt utan utsatta områden.

I enlighet med *Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder*, antaget den 24 november 2014, ansvarar individ- och familjenämnden för "kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för", vilket inkluderar brottsoffer och våldsutsatta.

2.1. Kommunfullmäktiges handlingsplan mot våld

Kommunfullmäktige beslutade om en *Handlingsplan mot våld* den 30 mars 2020. De övergripande målen med handlingsplanen är att minska våldet i kommunen samt öka yrkesverksammas kunskap kring våld för att möjliggöra tidig upptäckt samt minska mörkertalen. Tanken är även att handlingsplanen ska tydliggöra kommunens ansvar.

Handlingsplanen innehåller en aktivitetsplan med prioriterade aktiviteter för mandatperioden 2018–2022. Kommunstyrelsen och samtliga nämnder ansvarar för att samverka, kartlägga våldet och följa upp aktiviteter och mål inom sina respektive områden. Kommunstyrelsen är ägare av handlingsplanen.

I Aktivitetsplanen nämns arbetet mot våld i nära relation specifikt vid två tillfällen, se tabellen nedan:

Målgrupps- och verksamhetsspecifika områden	Aktiviteter	Ansvar
Utveckla Centrum mot vålds verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Centrum mot våld ska erbjuda alla stöd och hjälp inom område våld i nära relation - både våldsutsatta och våldsutövande. ▶ Utveckla samarbete, insatser och uppföljning kring hedersrelaterat våld och förtryck, tillsammans med skolan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Individ- och familjenämnden ▶ För- och grundskolenämnden ▶ Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

		▶ Äldrenämnden
Stöd och hjälp till våldsutsatt personal	Personalfunktionen tar ett särskilt uppdrag och sprider vägledningens innehåll och erbjuder stöd och hjälp till våldsutsatt personal: gäller även våld i nära relation och sexuella trakasserier #Metoo	Kommunstyrelsen

2.2. Aktuella parter inom arbetet mot våld i nära relation

Det finns utöver de berörda nämnderna två samverkansorgan som arbetar mot våld i nära relationer: UmeBrå och Centrum mot våld.

UmeBrå är Umeå kommuns lokala brotts- och drogförebyggande råd som kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för. Rådet fungerar rådgivande och som forum för informationsutbyte. Det består av representanter från bland annat kommunen, polisen och Region Västerbotten. Rådet ansvarar för en samverkansöverenskommelse mellan Umeå kommun och Polismyndigheten. Det övergripande fokuset är generella våldsfrågor där våld i nära relation problematiken inkluderas, det finns initiativ med direkt bäring mot våld i nära relationer, se avsnitt 3.3.

Centrum mot våld är en operativ verksamhet som drivs i samverkan mellan Umeå kommun och Region Västerbotten. Inom kommunen är verksamheten förlagd under individ- och familjenämnden. I Centrum mot våld har kommunen och regionen samlat flera olika mottagningar, exempelvis Barnahus, mottagning för våldsutsatta/kvinnofrid och mansmottagningen. Där erbjuds olika former av stöd till enskilda, se avsnitt 4.3.1. Centrum mot våld ska även fungera som kompetenscentrum för yrkesverksamma i kommunen och regionen.

3. Kommunstyrelsens och berörda nämnders arbete med våldsproblematiken

Inom kommunen förekommer ett brett och omfattande arbete för att förebygga våld och brottslighet. Specifika insatser mot våld i nära relationer hanteras till övervägande del inom individ- och familjenämndens ansvarsområde. Detta beskrivs i kapitel 4. Nedan presenteras kommunövergripande aktiviteter specifikt inriktade på våld i nära relationer, utifrån de direktiv kommunfullmäktige har förmedlat till kommunstyrelse och nämnder genom *Handlingsplan mot våld*.

3.1. Uppföljning och utvärdering av handlingsplan mot våld är ej ändamålsenlig

I Umeå kommuns *Handlingsplan mot våld* beslutas att kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska arbeta med uppföljning av handlingsplanen. Följande uppföljningsaktiviteter ska genomföras:

Uppföljningsaktiviteter	Kommentar
Årlig uppföljning av aktivitetsplanen i Kommunfullmäktige	Vid intervju samt dokumentgranskning framgår att en uppföljning av aktivitetsplanen i kommunfullmäktige inte genomförts sedan framtagandet av handlingsplanen. Tjänstepersoner inom UmeBrå har regelbundna möten med tjänstepersoner inom Centrum mot våld och följer då upp handlingsplanen i informella forum. Vi har inte kunnat ta del av dokumentation från denna uppföljning.
Varje aktivitet som respektive nämnd berörs av ska ingå och följas upp i nämndens uppdragsplan	<p>Kommunstyrelsen: Kommunstyrelsen ansvarar för genomförandet av fem målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter. I <i>Kommunstyrelsens uppdragsplan och budget 2022</i> nämns inte dessa aktiviteter eller handlingsplanen mot våld. I styrelsens årsbokslut för 2021 finns ingen uppföljning av aktiviteterna.</p> <p>Individ- och familjenämnden: Nämnden ansvarar för genomförandet av två målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter, <i>Utveckla Centrum mot vålds verksamhet</i> och <i>Skyddat boende</i>. I nämndens Uppdragsplan 2022 anges att handlingsplanen ligger till grund för fortsatt arbete. Dock tydliggörs inget specifikt planerat arbete inom nämnda aktiviteter. I nämndens årsbokslut för 2021 finns ingen uppföljning av aktiviteterna.</p> <p>För- och grundskolenämnden: Nämnden ansvarar för genomförandet av två målgrupps- och verksamhetsspecifika aktiviteter, <i>Utveckla Centrum mot vålds verksamhet</i> och <i>Intern samverkan inom skolan</i>. I nämndens Uppdragsplan 2022 anges att ungas hälsa ska beaktas och särskilt upplevelsen av stress, otrygghet och kränkande behandling. Dock tydliggörs inget specifikt planerat arbete inom nämnda aktiviteter. I nämndens årsbokslut för 2021 finns ingen uppföljning av aktiviteterna.</p> <p>Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Nämnden ansvarar för genomförandet av två målgrupps- och verksamhetsspecifika</p>

	<p>aktiviteter, <i>Utveckla Centrum mot vålds verksamhet</i> och <i>Intern samverkan inom skolan</i>. I nämndens Uppdragsplan 2022 tydliggörs inget specifikt planerat arbete inom nämnda aktiviteter. I nämndens årsbokslut för 2021 finns ingen uppföljning av aktiviteterna.</p> <p>Äldrenämnden: Nämnden ansvarar för genomförandet av en målgrupps- och verksamhetsspecifik aktivitet, <i>Utveckla Centrum mot vålds verksamhet</i>. I nämndens Uppdragsplan 2022 nämns inte handlingsplanen eller Centrum mot vålds verksamhet. I nämndens årsbokslut för 2021 finns ingen uppföljning av aktiviteten.</p>
<p>Årlig uppföljning av mätbara mål. Formuleras och genomförs av samverkansrådet mot våld</p>	<p>Vid intervju framgår att UmeBrå inte startat upp ett samverkansråd mot våld. Syftet med samverkansrådet mot våld skulle vara att leda, utveckla och följa upp beslutade aktiviteter i handlingsplanen mot våld. Vid intervju framgår att uppstartandet dragit ut på tiden på grund av en inplanerad förändring av kommunens styr- och ledningsmodell. UmeBrå har istället organiserat sig i mindre grupper utifrån strategiska utvecklingsområden. Det har inte tagits fram några mätbara mål som följs upp regelbundet inom UmeBrå.</p>
<p>Aktiviteterna ska regelbundet under året följas upp i UmeBrås styrgrupp</p>	<p>UmeBrås organisation överensstämmer inte med den organisation som redogörs för i <i>handlingsplanen mot våld</i>. Det framgår dock vid intervjuerna att det genomförs en regelbunden uppföljning av det brottsförebyggande arbetet vid UmeBrås sammanträden. Uppföljningen utgår inte strikt från de beslutade aktiviteterna i handlingsplanen mot våld. Nämnderna som berörs av handlingsplanen återrapporterar inte arbetet med handlingsplanen på ett systematiskt eller formaliserat sätt.</p> <p>Vi noterar utifrån intervjuer att styrning, ledning och ansvarsfördelning inom UmeBrå upplevs otydlig och överensstämmer inte med beskrivningar i <i>Handlingsplan mot våld</i>.</p>

3.1.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
<p>Har kommunstyrelsen och berörda nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av arbetet utifrån kommunens</p>	<p>Nej. Vår bedömning är att kommunstyrelsen och berörda nämnder inte säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av arbetet utifrån kommunens <i>Handlingsplan mot våld</i>. Bedömningen är att handlingsplanen mot våld inte implementerats i kommunen. Vi ser positivt på att Umeå kommun har en handlingsplan mot våld men konstaterar att den i dagsläget har mycket begränsad styrkraft då berörda verksamheter inte arbetar i enlighet med den. Det finns inga avsatta medel för att implementera de prioriterade aktiviteterna från varken kommunfullmäktige eller ansvariga nämnder. Nämnderna har inte följt upp att förvaltningen inom tilldelad budgetram har säkerställt att aktiviteterna kan genomföras.</p>

handlingsplan
mot våld?

I enlighet med handlingsplanen ska det ske kontinuerlig och omfattande uppföljning och utvärdering, det sker inte i dagsläget. Det sker viss uppföljning och utvärdering men inte i de formerna som fastställs i handlingsplanen. Vi bedömer att nämnderna som berörs i granskningen inte haft tillräcklig styrning och uppsikt över de aktiviteter fullmäktige ålagt dem att genomföra.

3.2. Det förekommer viss kartläggning och analys av våld i nära relationer

I *Umeå kommuns handlingsplan mot våld* beslutas att kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska kartlägga sin verksamhet inom våldsområdet. Resultatet från kartläggningen ska fungera som underlag för hur insatserna riktas framöver när det gäller samverkan och utbildning. Vid intervjuer med berörda förvaltningar samt UmeBrå framgår att den typen av kartläggning som handlingsplanen mot våld syftar till inte genomförs. Det genomförs viss egen kartläggning inom verksamheterna men inte med det direkta syftet att återrapportera arbetet till UmeBrå i enlighet med handlingsplanen. I avsnittet redovisas kortfattat hur verksamheterna arbetar med kartläggning av förekomsten av våld inom sina verksamheter. UmeBrå har tagit fram en kommunövergripande kartläggning som redovisas nedan.

► Kommunövergripande kartläggning

Under 2021 genomfördes en kommunövergripande kartläggning av våldet i Umeå kommun. Kartläggningen syftade till att mäta förekomst, frekvens och allvarlighetsgrad av våldet. Våldskartläggningen utgår från Umeå kommuns folkhälsoundersökningar Jämlika liv 20 och Unga 20 som sedan kompletterats med nationell och lokal data.

I rapporten redovisas statistik kopplat till våld i nära relationer, nedan redovisas ett urval:

- Av den totala andelen som utsatts för våldsbrott under det senaste året uppgav 13 procent att våldet skett i hemmet.
- Totalt 12 procent av Umeås befolkning har bevittnat våld mellan familjemedlemmar.
- Bland ungdomarna som blivit utsatta för hot, utfrysning eller trakasserier (48 procent) uppgår 6 procent att det skedde i hemmet.
- I jämförelse med ungdomarna som aldrig blivit utsatta för hot, utfrysning eller trakasserier i hemmet, tenderar ungdomarna som blivit utsatta att hamna i bråk oftare.
- Tryggheten i hemmet varierar mellan olika områden i Umeå. Mest otrygga känner sig ungdomar som bor på Haga (även Sandbacka ingår). Där svarar drygt 3 procent att de känner sig otrygga i sitt hem.
- Antalet aktualiseringar som registrerats som våld inom familjen inom socialtjänsten har ökat de senaste åren från 345 st år 2018 till 627 st år 2020. Aktualiseringarna avser barn under 18 år.

Vid intervju framkommer att kartläggningen resulterade i att UmeBrå rekommenderade tre målområden för den fortsatta verksamheten:

- Fokus på identifierade målgrupper, exempelvis barn och unga i förskolan, grundskolan och gymnasiet

- ▶ Metodutveckling – förebyggande arbete, exempelvis via kommunikation, kunskapsbaserade metoder och tidiga insatser
- ▶ Avsätta prioriterade medel för handlingsplanen mot våld

Det finns inga uttalade förväntningar från kommunstyrelsen om hur ofta en motsvarande kommunövergripande kartläggning ska genomföras eller uppdateras.

- ▶ **Kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck**

Vi noterar även att kommunstyrelsen tagit fram en lägesbild och beskrivning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i rapporten *Hedersrelaterat våld och förtryck i Umeå kommun*. Slutsatser som dras i rapporten är bland annat:

- ▶ Utvecklingsarbetet med den lokala lägesbilden och mätningar bör fortgå. Det statistiska underlaget är idag tvetydigt på grund av stora mörkertal.
- ▶ Centrum mot vålds expertfunktion samt Konsultationsforum mot hedersrelaterat våld och förtryck är en bra kompetensbas.
- ▶ Kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas inom socialtjänstens myndighetsutövning.

Rapporten redogör även för kommunens arbete med att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck inom olika verksamheter:

Förskolan: har inte kommit lika långt som skolorna gällande det proaktiva, systematiska arbetet med att uppmärksamma hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns ingen gemensam handlingsplan som redogör för hur ärenden ska hanteras inom förskolan. På majoriteten av förskolorna förekommer inga kompetenshöjande insatser med fokus på heder.

Grundskolan och gymnasiet: arbetar med att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck, arbetet utgår från en gemensam handlingsplan mot hedersrelaterat våld. Rapporten anger att det i vissa skolor finns bra kompetens och goda rutiner. Det anges viktigt att rektorer, skolsköterskor och kuratorer, som är nyckelaktörer i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har god kompetens. Skolsköterskorna och kuratorerna har goda förutsättningar att fånga upp elever i riskzon för hedersförtryck, exempelvis genom hälsosamtal.

Fritidsgårdar: har ingen specifik, gemensam strategi för att fånga upp ärenden kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Fritidsgårdarna arbetar med relationer och goda samtal för att förebygga hedersrelaterat våld.

Socialtjänsten: hanterar de fall av hedersrelaterat våld som anmäls till dem. Ärenden utreds av socialsekreterare, inte av specialister på hedersvåld. Kompetensen inom hedersproblematiken anges vara bristfällig hos vissa socialsekreterare vilket lett till feltimade eller felriktade insatser.

- ▶ **Verksamhetsspecifika kartläggningar**

Utbildningsverksamhetens kartlägningsarbete

Inom utbildningsverksamheten genomförs ingen kartläggning eller analys av förekomsten av våld i nära relationer. Det förekommer en mer generell kartläggning av förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt tryggheten inom skolan i enlighet med skollagen. Kartläggningen berör i huvudsak incidenter mellan elever eller mellan elev-lärare.

Intervjupersoner anger att utbildningsverksamheten ska säkra en trygg skolgång för eleverna vilket föranleder att trygghetsfrågorna är centrala. I årskurs 4 och 7 samt första året på gymnasiet erbjuds eleverna hälsosamtal med skolsköterska. I frågebatteriet för dessa samtal ingår sedan höstterminen 2021 frågor om våld i hemmet. I samband med införandet fick skolsköterskorna fortbildning kring hur man pratar med barn och unga om våldsutsatthet. Det sker även regelbundna samtal mellan lärare, skolsköterska, kurator och mentorer där individer diskuteras och följs upp. Umeå kommun arbetar även med konceptet Hälsa, lärande och trygghet (HLT) som syftar till att säkra tidig upptäckt, hög tillgänglighet och ett samlat, tidigt stöd till barn och deras familjer.

Äldreverksamhetens kartläggningsarbete

Intervjupersoner från äldreförvaltningen anger att det inte sker ett systematiskt kartläggningsarbete inom förvaltningen gällande våld i nära relationer. När våld i nära relationer uppmärksammas krävs samverkan mellan äldreförvaltningens handläggare och stöd- och omsorgsförvaltningens socialsekreterare. Vid misstanke om våld i nära relation ska det anmälas enligt rutin för Lex Sarah. Det finns inget sätt att koda ärendena i verksamhetssystemet så att våldsproblematiken synliggörs och därav finns ingen statistik på hur vanligt förekommande det är med våld i nära relationer inom äldrevården.

3.2.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
Har kommunstyrelsen och berörda nämnder genomfört en kartläggning och analys av förekomsten av våld i nära relationer (inkl. hedersrelaterat våld) och utifrån kartläggningen anpassat åtgärder/insatser?	<p>Delvis. Arbetssättet som fastställs i <i>Handlingsplan mot våld</i> gällande kartläggning av våld efterlevs inte. Det förekommer dock andra former av kartläggning som till viss del svarar upp emot behovet.</p> <p>Under 2021 genomfördes det en kommunövergripande kartläggning av våld, vilken även innefattade våld i nära relationer. Liknande kartläggningar bör genomföras regelbundet så att kommunen kan följa utvecklingen av våldsproblematiken över tid och då utvärdera sina insatser. Vi ser positivt på att UmeBrå, utifrån kartläggningen, utarbetat tre rekommendationer kopplat till verksamhetens fortsatta arbete. Det finns inte någon förpliktelse för nämnder och andra aktörer i UmeBrå att omhänderta rekommendationerna. Som nämns tidigare är ansvarsfördelningen och styrningen av UmeBrå otydlig vilket riskerar att minska fokuset på utvecklingsområdena som identifierats.</p> <p>En särskild kommunövergripande kartläggning av det hedersrelaterade våldet har genomförts. De brister som kartläggningen uppmärksammar inom socialtjänsten hanteras inom förvaltningen på uppdrag av individ- och familjenämnden.</p> <p>Vår bedömning är att berörda nämnder delvis genomfört en kartläggning och analys av förekomsten av våld i nära relationer och utifrån kartläggningen anpassat åtgärder och insatser. Det förekommer arbete för att kartlägga våldet inom verksamheterna, men det sker ingen systematisk återrapportering till UmeBrå. Den kommunövergripande kartläggningen skulle öka i tillförlitlighet och</p>

träffsäkerhet om den i större utsträckning utgick från information som samlades in på verksamhetsnivå.

3.3. Det förekommer allsidig samverkan inom kommunen

Den interna samverkan inom kommunen anges vara god av samtliga intervjupersoner. Det finns flera formella och informella ytor för samverkan gällande vålds- och trygghetsfrågorna. UmeBrå och Centrum mot våld är involverade i arbetet mot våld i nära relationer. Det anges att representanter från Centrum mot våld och UmeBrå träffas regelbundet varannan vecka för att diskutera samverkansprojekt och handlingsplanen mot våld.

UmeBrå är en plattform där flera aktörer möts, både externa parter som polis samt interna kommunala aktörer. UmeBrås sammanträden har informativ karaktär där polis förmedlar lägesbilder av verksamheten med syftet att skapa en gemensam lägesbild inom kommunen. Vid sammanträden följs även samverkansöverenskommelsen upp mellan kommun och polis samt återrapportering av arbetet med UmeBrås uppdragsplan. Intervjupersoner ser positivt på UmeBrå och dess verksamhet.

UmeBrå bedriver flera samverkansprojekt, exempelvis konceptet "Huskurage" som tagits fram tillsammans med fastighetsbolag. Syftet är att förebygga och förhindra våld i nära relationer genom att ge grannar verktyg att agera. UmeBrå har även arbetat med en informationskampanj gällande våld i ungas nära relation mot ungdomar på högstadiet och gymnasiet som genomförts tillsammans med polis, tjej- och kvinnojour, fältgrupp, fritidsgård och kommunikatör. UmeBrå har också tagit fram webbutbildningar om våld.

Centrum mot våld drivs i samverkan mellan Umeå kommun och Region Västerbotten. En del av Centrum mot vålds uppdrag är att fungera som ett kompetenscentrum. Det förekommer som ovan nämnts samverkan med UmeBrå, men även gentemot länsstyrelsen, ideella organisationer och kvinnojourer. Centrum mot våld arbetar för att öka kompetensen kring hanteringen av våldsärenden inom socialtjänsten genom dialogforum som de deltar vid (se avsnitt 4.3). De erbjuder bland annat stöd och råd vid handläggningen men även kompetensutveckling i form av utbildningar.

Enligt *Handlingsplanen mot våld* ska det finnas en *Samverkansplan mot våld* vars syfte är att hitta en gemensam grund för samverkan och i större utsträckning främja gemensamt arbete mot våld för att få genomslag. Under granskningen framgår att det inte tagits fram en samverkansplan.

3.3.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
Har kommunstyrelsen och berörda nämnder säkerställt ett ändamålsenligt arbete inom ramen för relevanta	<p>Ja. Vår bedömning är att kommunstyrelsen och berörda nämnder har säkerställt att det finns relevanta samverkanskonstellationer inom ramen för UmeBrå och att deltagande i dessa är prioriterat inom kommunens verksamheter.</p> <p>Det bildas samverkansforum vid behov. Vi ser positivt på att samverkan kan vara behovsstyrd och flexibel i sin karaktär men ser viss risk med att den främst är beroende av enskilda tjänstepersoners initiativ och engagemang. Som uppmärksammas har det</p>

samverkans-
konstellationer,
inkl. Centrum mot
våld?

brottsförebyggande arbetet inte organiserats i enlighet med handlingsplanen mot våld vilket lämnar luckor i styrningen av arbetet.

Centrum mot vålds interna samverkan är främst fokuserad på UmeBrå och socialtjänsten. Vi ser positivt på Centrum mot vålds roll som kompetenscentrum, där parter inom kommunen kontakter dem vid behov för stöd och råd. Mot bakgrund av de behov som lyfts i kommunens kartläggning av hot och våld samt kartläggning av hedersförtryck ser vi dock att Centrum för våld med fördel skulle kunna ha en mer aktivt stödjande roll även i övriga förvaltningars utvecklingsarbete.

3.4. Processen för orosanmälan är tydlig för berörda parter

Enligt socialtjänstlagen (SoL) har socialtjänsten en skyldighet att se till att barn och unga får växa upp under trygga och goda förhållanden. Oftast får socialtjänsten kunskap om missförhållanden genom en anmälan. Många yrkesgrupper, bland annat personal i hälso- och sjukvården, tandvården, förskolan, skolan, socialtjänsten m.fl., har anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagens kap 14 § 1. Anmälan avser oro eller misstanke om att ett barn kan fara illa och det behöver inte finnas något bevis för att det är så.

Under 2021 genomförde revisionen en fördjupad granskning gällande orosanmälningar som omfattade individ- och familjenämnden och för- och grundskolenämnden. Den sammanfattade bedömningen var att processen för orosanmälningar och tillhörande rutiner följer lagstiftarens intention samt att den är tydliggjord och väl känd inom skolans verksamhet. En rekommendation som lämnades till för- och grundskolenämnden var att ta fram rutiner som säkerställer att en orosanmälan görs omedelbart utan fördröjning, vid misstanke om att barn far illa. Vid intervju med utbildningsförvaltningen anges att rekommendationen redan ansågs vara omhändertagen och har därav inte föranlett åtgärder.²

Vid genomförandet av denna granskning framgår att det finns information om orosanmälan på kommunens hemsida och att man via hemsidan kan göra en anmälan till socialtjänsten, både som privatperson och yrkesverksam. Intervjupersoner anger att anmälningsskyldigheten är välkänd inom kommunen och att verksamheter som berörs vet hur man för över information till socialtjänsten. Kontakten med socialtjänsten uppges ske via telefon, hemsida eller anordnade möten.

Orosanmälningar inkommer till stöd och omsorgsförvaltningens mottagningsenhet. Vid intervju framgår att det inte förs statistik över var ifrån anmälningarna kommer. Uppfattningen inom mottagningsenheten är att skolan och förskolan har god kännedom om hur och när en orosanmälan bör skickas in. Kunskapsnivån inom övriga verksamheter är mer tveksam. Det kommer sällan in anmälningar från exempelvis bibliotek. Intervjupersoner anger att berörda verksamheter kan ha tillräcklig kunskap om orosanmälningar men att de inte upplever oro i samma utsträckning som personal inom utbildningsverksamheten.

---

² Vi kan dock inom ramen för denna granskning inte verifiera att skolan vidtagit åtgärder utifrån revisionens tidigare synpunkter, att undvika att rektorsfunktionen är en fördröjande instans för orosanmälningar.

Äldreförvaltningen får ibland in orosanmälningar från anhöriga gällande brukare vilket förmedlas vidare till stöd och omsorgsförvaltningen för utredning. Förvaltningen har varit delaktiga i en utbildningssatsning från Centrum mot våld gällande hanteringen av våldsproblematiken i ärenden. Handläggare av ärenden uppmuntras även att fråga om våldsförekomst vid biståndsutredning. Vi har inom granskningen tagit del av rutinen "Handlingsplan – våld i nära relationer" som syftar till att stödja och ge vägledning till personal inom hemtjänsten för att upptäcka våldsutsatthet.

3.4.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
<p>Har kommunstyrelsen och berörda nämnder säkerställt ändamålsenliga former för att fånga upp personer för orosanmälan och att föra vidare information till individ- och familjenämnden?</p>	<p>Delvis. Vår bedömning är, som även tidigare granskning konstaterat, att processen för orosanmälningar och tillhörande rutiner följer lagstiftarens intention samt att den är tydliggjord och väl känd inom den kommunala verksamheten. Intervjupersoner är väl medvetna om hur och när en orosanmälan ska lämnas vidare till socialtjänsten samt hur detta går till. Inom ramen för granskningen kan vi dock inte bedöma i vilken omfattning orosanmälan görs utan fördröjning. Vi kan inte heller verifiera att för- och grundskolenämnden vidtagit åtgärder utifrån revisionens tidigare synpunkter, att undvika att rektorsfunktionen är en fördröjande instans för orosanmälningar.</p> <p>Granskningen visar att det finns utvecklingsmöjligheter gällande användningen av statistik inom socialtjänsten för orosanmälningar. Data över verksamheter som inkommer med orosanmälningar möjliggör identifiering av verksamheter med bristande kunskap och riktade insatser för att öka medvetenheten.</p> <p>Att identifiera våldsproblematik är något som samtliga berörda verksamheter arbetar med, det finns rutiner och etablerade arbetssätt. Vi ser positivt på den medvetenhet som finns inom kommunen kring våld i nära relationer och att det återspeglas i dokumenterade rutiner.</p>

4. Individ- och familjenämndens arbete mot våld i nära relationer

4.1. Det förekommer mål och viss styrning av arbetet mot våld i nära relation

I enlighet med *Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder*, antaget den 24 november 2014, ansvarar individ- och familjenämnden för "kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för", vilket inkluderar brottsoffer och våldsutsatta.

I individ- och familjenämndens *Uppdragsplan och budget 2022*, antagen den 17 november 2021, framgår nämndens övergripande mål för verksamheten: *Att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv*. Det fastställs ett mål med direkt bäring på arbetet mot hot och våld i nära relationer:

- ▶ Målet är att Individ- och familjenämndens verksamheter med tidig upptäckt och rätt insatser ger personer som är våldsutsatta, barn som upplevt våld och personer som utövar våld det stöd och den hjälp de behöver.

Det framgår att individ- och familjenämnden främst arbetar med målet inom ramen för det kommunövergripande arbetet kopplat till handlingsplanen mot våld samt inom ramen för verksamhetens uppdrag.

Utöver det fastställs ett antal ytterligare mål relaterade till området, bland annat:

- ▶ Samtliga barnavårdsutredningar ska ske inom fyra månader och förhandsbedömningar utifrån anmälningar kring barn hanteras inom 14 dagar
- ▶ Säkerställa ett gott bemötande och ändamålsenlig hantering av klagomål
- ▶ Barnkonventionens grundsyn ska genomsyra nämndens verksamheter och att barns rättigheter ska kunna tillgodoses
- ▶ Fler barn och unga ska få möjlighet att växa upp under goda och trygga förhållanden i sitt befintliga nätverk

Det finns inga fastställda resultatindikatorer eller målutfall för verksamheten i uppdragsplanen. I nämndens styrkort finns fastställda resultatmått och målvärden.

Utöver målsättningar har de sociala nämnderna gemensamt fastställt en riktlinje som ska vägleda de yrkesverksamma i det dagliga arbetet. Vidare beskrivning av riktlinjen finns i avsnitt 4.3.

I *individ- och familjenämndens årsbokslut 2021* följs verksamhetens resultatmått upp för verksamheten under 2021, nedan redovisas ett urval av indikatorer med bäring på arbetet mot våld i nära relationer:

Resultatmått/nyckeltal	Målvärde 2021	Mätvärde T1	Mätvärde T2	Mätvärde T3
Användande av framtagna mallar för bedömning i utredningar våldsutsatta personer (stickprovskontroll)	100%	Barn/unga: 100% Vuxna: 75%	Barn/unga: 100% Vuxna: 60%	100%
Alla personer med beslutade insatser ska ha en genomförandeplan	100%	FO: 88% Mynd: 82% IFO: 100%	FO: 87 % Mynd: 73% IFO: 100%	FO:88% Mynd: 72% IFO: 100%
Antal barnavårdsutredningar med handläggningstid som överskrider 4 månader	0	15 Flickor: 6 Pojkar: 9	3 Uppgift om kön saknas	32 Uppgift om kön saknas
Andel uppföljda beslut SoL (mynd Fo)	100 %	34%	57%	70%
Andel personer som upplever att de är nöjda med personalens bemötande (utifrån genomförda brukarenkäter)	95%	X	X	FO: 85% IFO familjebehandling:92% IFO öppenvård vx: 83%

Uppföljningen visar att måluppfyllelsen varierar. Användningen av framtagna mallar för bedömning i utredningar är stor medan antalet barnavårdsutredningar som överskrider lagstiftad handläggningstid inte uppfyller målet. Vi kommer redogöra mer för tabellens utfall löpande nedan.

4.1.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
Har individ- och familjenämnden beslutat om tydliga mål och planerat för ett ändamålsenligt arbete mot våld i nära relationer?	Delvis. Vår bedömning är att nämnden beslutat om ett tydligt mål i arbetet mot våld i nära relation: att nämndens verksamheter med tidig upptäckt och rätt insatser ger personer som är våldsutsatta, barn som upplevt våld och personer som utövar våld det stöd och den hjälp de behöver. I uppdragsplanen kan man uttyda vissa andra målsättningar som främst utgår från krav i lagstiftning, exempelvis att barnavårdsutredningar ska ske inom fyra månader. Flera av indikatorerna som följs upp är relevanta för arbetet mot våld i nära relation. Det förekommer dock inga indikatorer som kartlägger förekomsten av våld i nära relation, såsom exempelvis antal ärenden, antal återkommande ärenden, antal klienter med beviljade insatser som uppnår målen i genomförandeplaner, antal genomförda insatser som riktar sig till personer som utsätts för hedersrelaterat våld, antalet stödsamtal som riktar sig mot förövare etc. Genom att följa upp indikatorer av kartläggande karaktär får nämnden större insikt i omfattningen av ärenden samt underlag för att analysera mönster och eventuella åtgärder som kan vidtas för att motarbeta våld i nära relationer.

4.2. Det finns tydlig ansvarsfördelning och organisering inom myndighetsutövningen

Ett ärende kan initieras på två sätt, antingen genom inkommen *anmälan* där en utomstående part uppmärksammar missförhållanden till socialtjänsten eller genom en inkommen *ansökan* där den utsatta själv söker stöd och hjälp.

Enligt intervjupersoner är det *Första linjen* som hanterar ansökningar gällande åldersgruppen 0–16 år. Socialsekreterarna på första linjen arbetar på kommunens familjecentraler och erbjuder råd- och informationssamtal, utreder ärenden, sätter in behandlingar och ger stöd. Ärenden av mer allvarlig karaktär, som exempelvis våld, lyfts vidare till mottagningsenheten inom den specialiserade centrala socialtjänsten. Första linjen kan även få ärenden från mottagningsenheten. Majoriteten av inkomna ärenden går via mottagningsenheten.

När en anmälan inkommer ansvarar mottagningsenheten för att göra en förhandsbedömning och fatta beslut om förvaltningen ska inleda en utredning. Om utredning ska genomföras fördelas ärendet till rätt utredningsenhet. Inom stöd- och omsorgsförvaltningen finns utredningsenheterna första linjen, barn och unga ålder 0–18 år samt vuxenenheten. Enheten för barn och unga är uppdelad i tre utredningsgrupper. Om det förekommer barn i ett ärende, även om anmälan berör en vuxen, hamnar ärendet på utredningsenheten för barn och unga. Det innebär att utredningsenheten för barn och unga även handlägger vuxna personers ärenden.

Överlag anges det vara tydligt vilka ärenden som ska hanteras inom vilken enhet. Vid intervjuer framgår dock att belastningen på barnutredningsenheten är hög och att socialsekreterare som arbetar vid vuxenenheten får hjälpa till vid barnutredningar. Ambitionen är att en och samma socialsekreterare ska följa ärendet från utredning till uppföljning. Uppföljning görs endast av beslutade insatser, vid beslut om familjeplanering för barn överförs ärendet till placeringsgruppen. Inom förvaltningen prioriteras ärenden som berör barn och unga, våldsärenden och missbruk. Det finns ingen enhet eller socialsekreterare som särskilt fokuserar på att utreda våldsärenden.

Socialsekreterare ska enligt intervjupersoner ha kunskap om handläggningen av samtliga ärenden, de ska vara generalister och kunna hantera olika typer av ärenden inom sin enhet, exempelvis gällande barn och unga. Det är ett medvetet beslut inom förvaltningen att undvika specialiseringar inom olika områden. De intervjuade upplever både fördelar och nackdelar med detta.

Vid intervju anges att det finns en beredningsgrupp för våldsfrågor. Det är en nyskapad grupp men ambitionen om att driva utvecklingsarbetet inom våldsfrågorna, arbetet är i dagsläget inte påbörjat.

4.2.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
Har individ- och familjenämnden säkerställt en tydlig organisation och ansvarsfördelning	Ja. Vår bedömning är att nämnden säkerställt en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld. Det är tydligt inom vilken utredningsenhet som ett ärende ska hanteras. Valet att inte ha socialsekreterare med specialistkompetens inom våldsfrågor är ett strategiskt val med både fördelar och nackdelar.

för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld?

Vi ser positivt på att det finns en ambition om att en och samma socialsekreterare följer sina ärenden från utredning till avslut. Det skapar en trygghet för den utsatta samt en tydlig ansvarsfördelning inom förvaltningen.

Vi noterar dock att den ansträngda personalsituationen innebär att den avsedda ansvarsfördelningen inte kan efterlevas. Ärenden som berör barn- och unga är högprioriterade och för att kunna hantera dem inom skälig tid hanteras handläggningen ibland av medarbetare från andra enheter. Nämnden behöver säkerställa att det finns tillräcklig tillgång till medarbetare med adekvat kompetens.

4.3. Det förekommer vissa brister vid handläggning av våldsärenden

Av Socialstyrelsens allmänna råd om våld i nära relationer framgår att den ansvariga nämnden vid utredning av enskilda fall bland annat bör utreda behov av stöd och hjälp akut och på lång sikt, våldets karaktär, omfattning och konsekvenser, hur den utsatta hanterar sin situation, behov av stöd samt nätverket runt personen. Vid utredning av barn bör nämnden även utreda om åtgärder behövs i fråga om exempelvis vårdnad.

Vi har tagit del av *Riktlinjer för de sociala nämndernas arbete med våld i nära relationer*, godkänd av socialnämnden, nuvarande äldrenämnden och individ- och familjenämnden, och senast reviderad den 10 maj 2016. Riktlinjen syftar till att öka kunskapen om våld i nära relationer samt ge stöd och vägledning kring bemötande och agerande vid kännedom om eller vid misstanke att våld i nära relationer förekommer. I riktlinjen finns bilaga med frågor att ställa om våld i nära relation, det finns exempel på generella frågor, specifika frågor och direkta frågor som kan tillämpas när socialsekreteraren misstänker förekomst av våld. Riktlinjen innehåller bland annat en lista över tecken och signaler som kan tydliggöra våldsutsatthet, frågor vid misstanke om hedersrelaterat våld, indikatorer på att barn och ungdomar kan fara illa och socialtjänstens rutiner vid skyddade personuppgifter.

Vi har även tagit del av *Rutin för utredning vuxna SoL* som beskriver arbetsgången vid handläggning av anmälningar. Det fastställs att bedömningsinstrumentet FREDA ska tillämpas vid våldsutsatthet och PATRIARK vid hedersrelaterad problematik. Vid intervju anges att rutinen ska revideras och kravet på tillämpningen av PATRIARK tas bort. FREDA är en standardiserad bedömningsmetod avsedd för socialtjänstens arbete med utsatta för våld i nära relationer och PATRIARK ger vägledning för bedömning och hantering av risk för hedersrelaterat våld.

I rutinen fastställs att alla utredningar ska leda fram till ett beslut i rimlig tid. Innan beslut tas har den enskilde rätt att ta del av utredningen och yttra sig över innehållet. Beviljade insatser ska verkställas omgående. Beslut som inte verkställts inom tre månader rapporteras till inspektionen för vård och omsorg som ej verkställda beslut och kan leda till att kommunen åläggs att betala vite.

I *Riktlinjer för de sociala nämndernas arbete med våld i nära relationer* fastställs innehållet i en utredning av kvinnors och barns behov av skydd och stöd, det redovisas nedan i tabellen, kolumn ett och två. I tredje kolumnen, redovisas även vilken information som ska finnas med i en utredning enligt *Rutin för utredning vuxna SoL*. Det framgår även i riktlinjerna att vid utredning där misstanke finns att barn bevittnat eller utsatts för våld ska två socialsekreterare

delta samt att utredningen skall göras enligt BBIC³:s behovsområden.

Kvinnas behov av skydd och stöd	Barns behov av skydd och stöd	Ett beslutsunderlag, en utredning, skall sammanställas med:
Behovet av stöd och hjälp akut	Vilket behov barnet har av stöd och hjälp akut	Vad ärendet gäller och Vem ärendet avser
Våldets karaktär och omfattning (här kan bedömningsinstrumentet FREDA-beskrivning användas)	Våldets karaktär och omfattning - gäller även mot andra i familjen	Faktiska omständigheter
Riskbedömning (FREDA-farlighetsbedömning)	Hur våldet har påverkat barnet och dess relation till föräldrarna	Händelser av betydelse
Våldets konsekvenser för den våldsutsatta	Barnets egen uppfattning om våldet	Den enskildes uppfattning om sina behov och hur de kan tillgodoses
Hur den våldsutsatta hanterar sin situation	Vardera föräldrarnas uppfattning om våldets konsekvenser för barnet	Prövning av den enskildes förmåga att själv tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt.
Hur den våldsutsattas nätverk ser ut	Vilket behov barnet har av stöd och hjälp, på kort och lång sikt	Vilka överväganden som ligger till grund för förslag till beslut
Om den våldsutsatta behöver stöd i sitt föräldraskap, och behovet av hjälp på både kort och lång sikt (SOSFS 2014:4)	Om barnet blivit utsatt för våld – ta ställning om polisanmälan skall göras	Bedömning som ligger till grund för beslutet

Nämnden har tidigare, och planerar även att framgent, erbjuda socialsekreterarna vid förvaltningen utbildning i FREDA. Socialsekreterare har inte erbjudits utbildning i PATRIARK men kan enligt uppgift få stöd vid tillämpning av bedömningsinstrumentet av kollegor med utbildning. Vid intervju anges att FREDA inte alltid upplevs som ändamålsenlig bedömningsmetod då risken för individen ofta skattas högre än handläggaren bedömer att den är.

I förvaltningens ärendesystem finns möjlighet att koda ett ärende som "vuxenärende", "barn och unga ärende" eller "våld i nära relationer ärende". Enligt intervjuade finns det ingen möjlighet att byta kodning på ärenden där våld upptäckts i senare skede av utredningen, vilket innebär att statistik ur systemet inte ger en rättvisande bild. I. Statistik på antalet våldsärenden uppges inte vara något som förvaltningen regelbundet följer upp eller kartlägger.

En central metod i handläggningen av våldsärenden är Dialogforum där representanter från myndighetsutövningen och Centrum mot våld samlas och rådgör kring olika ärenden. Det är en möjlighet för socialsekreterare att rådfråga andra kollegor med lång erfarenhet. Forumet syftar dels till att höja kvaliteten i handläggningen, dels till att få en mer samstämd bild gällande beslutet. För att bevilja insatser ska ärendet enligt förvaltningens rutin diskuteras i Dialogforumet och få godkännande där. Även biståndshandläggare från äldreförvaltningen, funktionshinder samt försörjningsstöd kan besöka Dialogforumet för rådgivning.

³ BBIC är en evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av barnutredningar

4.3.1. Insatser

Av Socialstyrelsens allmänna råd om våld i nära relationer framgår att den ansvariga nämnden ska kunna erbjuda insatser akut samt på kort och lång sikt utifrån riskbedömning och utredning.

Centrum mot våld erbjuder öppenvård för individer som behöver stöd men inte har ett biståndsbeslut. Vid intervju framgår att Centrum mot våld utvecklar sin verksamhet utifrån identifierade behov, nyligen har en MIKA mottagning implementerats vars syfte är att arbeta mot individer med erfarenhet av sex mot ersättning. Socialtjänsten kan rekommendera individer att vända sig till Centrum mot våld för att få öppenvård och Centrum mot våld kan stötta individer att ansöka om bistånd via socialtjänsten. Verksamheten har inget officiellt verksamhetssystem utan arbetar i Excel. De insatser som erbjuds inom Centrum mot våld är frivilliga vilket försvårar insamling av data och statistik. För att följa upp hur stödet upplevs används enkätundersökningar. Vi har inte djupare granskat Centrum mot vålds verksamhet och kan inte uttala oss gällande ändamålsenligheten i deras arbete.

Behovsprövade insatser som socialtjänsten kan erbjuda är exempelvis:

- ▶ Tillfälligt boende för skydd
- ▶ HVB hem
- ▶ Familjehem
- ▶ Kvinnojour
- ▶ Jurlägenheter
- ▶ Boendestöd
  - Sociala kontrakt där socialtjänsten har förstahandskontrakt som kan övertas efter ca ett år
  - Förtur till bostad med eget kontrakt samt ekonomiskt bistånd

Samtliga socialsekreterare har inte delegation att bevilja insatser för boende utan dessa insatser beviljas av enhetschef vid Dialogforumet, som nämnt ovan. Vid intervju anges att mottagningsenheten samt enhetschefer kan bevilja en akut insats, som skyddsboende, direkt när ärenden inkommer.

Det framgår att individ- och familjenämnden beslutade att uppdra förvaltningen 2015 att utreda förutsättningarna för Umeå kommun att driva ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor. Förvaltningen genomförde en utredning, en kostnads kalkyl och en kartläggning gällande behovet av ett skyddat boende. Vid ett nämndssammanträde under 2017 beslutades att göra en framställan i det kommande budgetarbetet om att Umeå kommun ska ta fram skyddat boende för våldsutsatta. Vid samtal med tjänsteperson angavs att initiativet stannat av trots avsatta medel. I *Handlingsplanen mot våld* beslutas att kommunstyrelsen tillsammans med individ- och familjenämnden ska inrätta ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor. Vid intervju anges det dock inte vara genomfört eller påbörjat.

Vid intervju anges det vara svårt att identifiera och erbjuda ändamålsenliga insatser vid ärenden med inslag av hedersproblematik där det inte bedöms vara befogat att omhänderta och placera barnet i ett annat boende. Intervjuperson anger att insatser med syftet att förändra normer och beteenden sällan är lyckade. Om situationen är allvarlig förespråkas därav placering trots svårigheter med genomförande. Det finns risk för att den som placeras inte klarar av isoleringen från familjen och återvänder hem.

För alla insatser ska det finnas en genomförandeplan som ska följas upp. Det anges inte ske någon formell utvärdering av insatser som beviljas inom socialtjänsten. Effekterna av en insats anges vara svåra att mäta och kan härstamma från annan händelse än insatserna. Det sker ingen systematisk uppföljning av klienternas upplevelse eller av bemötandet inom socialtjänsten. Det anges pågå ett arbete med att kartlägga boendesociala insatser.

4.3.2. Stickprov

Granskningen omfattar ett stickprov av ärenden för att granska om gällande krav i lagar och föreskrifter efterlevs utifrån hantering och dokumentation av ärenden/utredningar från aktualisering till beslut. De kontrollfrågor som utgår från är hämtade från socialtjänstlagen, framförallt från kapitel 11, samt från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Vi tar även hänsyn till kommunens egna riktlinjer och rutiner för handläggning av ärenden som redovisas ovan i avsnitt 4.3.

Inom granskningen har sju ärenden kontrollerats. Urval och resultat per ärende finns i bilaga 1.

Utifrån stickprovgranskningen kan vi notera att vissa brister framgår i handläggningen av ärendena. Exempelvis noterar vi att ett ärende inte är avslutat inom lagstiftad tid och att en utredning inte initierats utan dröjsmål. Utredningarna följer till stor del samma mall, det framgår även vid intervjuer att det finns mallar som socialsekreterarna uppmuntras att utgå från där rubriker redan finns fastställda. Vid barnutredningar tillämpas utredningsmetoden BBIC i två av tre utredningar. Om vuxenheten utredde barnet under beslut om åtgärdstrappa behövs BBIC inte tillämpas enligt förvaltningens bestämmelser. I en barnutredning är barnet väldigt ungt, därav är det svårt för barnet att komma till tals vilket ledde till vår bedömning av "ej tillämpligt" i ärende 5.

Det framgår inte i vuxenutredningarna om socialsekreteraren tillämpat en standardiserad bedömningsmetod men vi kan i vissa riskbedömningar se spår av frågor som ingår i FREDA frågeformuläret. Riskbedömningarna skiljer sig mellan utredningarna i omfattning och utförlighet. I hedersärendet använde socialsekreteraren ej PATRIARK vid riskanalys. Det fanns en tidigare utredning som utgick från FREDA som tillämpades även vid denna utredning. Överlag var underlaget i hedersutredningen kortfattat och utelämnade bedömningar som enligt riktlinje ska dokumenteras, exempelvis gällande våldets karaktär, hur den utsatta hanterar situationen eller dennes hälsa.

I majoriteten av de utredningar som vi fick ta del av beslutades inte om några åtgärder vilket gjorde att vi inte tagit del av någon dokumenterad uppföljning av åtgärden eller beslut vid avslutande av åtgärd. I ett ärende fick den utsatte direkt stöd med jourboende men eftersom det skedde direkt och endast varade i några dagar innan den utsatte återvände till sitt eget boende gjordes ingen uppföljning av insatsen då den avslutats innan själva utredningen var klar.

4.3.3. Vår bedömning

Fråga	Svar
<p>Har individ- och familjenämnden säkerställt ändamålsenliga rutiner för att upptäcka våld i nära relationer, inkl. hedersrelaterat våld, samt för att utreda behov och erbjuda ändamålsenligt stöd?</p>	<p>Delvis. Vår bedömning är att nämnden till viss del säkerställt ändamålsenliga rutiner för utredning av ärenden samt uppföljning. Rutinerna som vi tagit del av är ändamålsenliga men vi noterar under stickprovsgranskningen att efterlevnaden inte är fullständig. Vi bedömer att kommunens egna riktlinjer till viss del följs. Det tillsätts två handläggare vid barnutredningar och den informationen som enligt riktlinjer ska inkluderas i utredning finns till stor del i underlaget. Dock noteras att en FREDA riskbedömning, som enligt interna riktlinjer ska tillämpas vid vuxenärenden, inte alltid genomförs. Likaså upplevs inte alltid FREDA som ändamålsenlig bedömningsmetod då risken för individen ofta skattas högre än handläggaren bedömer att den är. I en av tre barnutredningar tillämpades inte BBIC bedömningsmetod vilket går emot förvaltningens bestämmelser.</p> <p>Vi ser positivt på Dialogforumet som möjliggör diskussion och kvalitetssäkring av ärendehantering. Det ökar även samverkan mellan socialtjänst och Centrum mot våld.</p> <p>Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av en samlad uppföljning av vidtagna insatser. Av Socialstyrelsens föreskrift framgår att socialnämnden ska analysera att utbudet av insatser som erbjuds våldsutsatta svarar mot kommunens behov genom att fortlöpande kartlägga förekomsten av våldsutsatta och barn som bevittnat våld. Det är problematiskt att socialtjänstens verksamhetssystem inte möjliggör mer flexibel kodning av ärenden. Det påverkar möjligheterna att kartlägga våldsproblematiken. Vi bedömer därför att det finns utvecklingspotential till mer samlad uppföljning av arbetet, att använda i såväl i analys av insatser som i kartläggning av utsatthet.</p> <p>Inget har framkommit som tyder på att erbjudna insatser inte är ändamålsenliga. Samtidigt har ingen behovsanalys eller uppföljning gjorts för att säkerställa att erbjudna insatser motsvarar behoven. Vidare är det oklart i vilken utsträckning erbjudna insatser är anpassade till en hederskontext.</p>
<p>Har individ- och familjenämnden säkerställt att ärenden som rör våld i nära relationer handläggs i enlighet med socialtjänstlagen?</p>	<p>Nej. Vi bedömer att nämnden inte har säkerställt att ärendena handläggs i enlighet med socialtjänstlagen. Den största bristen som noterats utifrån lagstiftade krav är att barnutredningar inte handläggs inom given tid, vilket vi noterat i ett av tre granskade ärenden. Av nämndens egenkontroll framgår att det under 2021 var sammanlagt 50 barnutredningar som inte handlades inom lagstiftad tid (se avsnitt 4.1). Det är en brist som nämnden behöver åtgärda. Om ett ärendes handläggningstid förlängs på laglig grund bör detta särskiljas från ovan nämnd statistik för att säkra en rättvis bild av verksamheten.</p>

4.4. Det saknas dokumenterade rutiner för uppföljning av ärenden

Enligt socialtjänstlagen ska kvaliteten i nämndens verksamheter systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Uppföljning av pågående insatser ger struktur, kontinuitet och delaktighet i insatsen och skapar ett underlag för kunskaps- och metodutveckling.

Respektive socialsekreterare ansvarar för att följa sina ärenden till avslut. Det framgår att det inte finns specifika rutiner eller riktlinjer för uppföljning av ärenden. Uppföljningen utgår från beslut samt upprättad genomförandeplan. Det anges finnas vissa bestämmelser gällande uppföljning mellan myndighet och utförarenheter. Intervjupersoner anger dock att uppföljningen på individnivå sker naturligt, särskilt i våldsärenden då det förekommer tät kontakt med klienten. Om det är ett akut ärende som föranleder en akut placering fungerar även utredningen som en typ av uppföljning av insats då klienten redan fått stöd. Det finns även vissa lagstiftade krav vid barnärenden, exempelvis om ett barn fått placering ska ansvarig socialsekreterare besöka barnet på placeringen regelbundet i den omfattning som är lämplig.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av vuxenutredningsenhetens egenkontroll gällande hanteringen av våld i nära relation ärenden under 2021. Under ett verksamhetsår genomförs tre egenkontroller, en per tertiäl, där enhetschefen kontrollerar fem ärenden vid vardera tillfälle. Det som kontrolleras är:

- ▶ Utredningsdokument enligt mall finns
- ▶ Dokumenterad skyddsbedömning finns
- ▶ Löpande journal finns
- ▶ Vårdplan / uppdrag finns (vid insatser)
- ▶ Genomförandeplan finns (vid insatser)

Det framgår i egenkontrollerna för 2021 av vuxenenheten att det finns vissa brister gällande ärendehantering inom enheten. Enligt kontrollen är det inte självklart att det finns en tydligt framtagen skyddsbedömning i enlighet med mall. Löpande journalanteckningar finns oftast, ibland finns endast automatiserade journalanteckningar från systemet vid fattade beslut. Det framgår att enhetschef redovisar resultatet av egenkontrollen på gruppnivå vilket fungerar som en påminnelse för vilka delar som ses över. Vid intervju anges att kontrollerna uppmärksammar problem men det är inte tydligt hur dessa brister omhändertas eller leder till förändrat arbetssätt.

Enhetschef ser även över två ärenden per socialsekreterare inför resultat- och utvecklingssamtal för att kontrollera arbetet med utredning, genomförandeplaner samt journalanteckningar. Vid noterade brister kan medarbetarna tillsammans med enhetschef besluta om individspecifika mål i utvecklingsplanerna för att utveckla sin ärendehantering.

Utredningsenheterna följer varje tertiäl upp att individer med beslutade insatser har en genomförandeplan. Tabellen i avsnitt 4.1 tydliggör att de flesta har en genomförandeplan, det förekommer vissa brister inom vuxenenheten. Det anges att vuxenenheten arbetat fram en struktur för uppföljning av genomförandeplaner. Respektive socialsekreterare ska varje tertiäl gå igenom sina ärenden och kontrollera hur många som har aktuella genomförandeplaner. Det återrapporteras till enhetschef som sammanställer statistik. Statistiken redovisas i årsredovisningen, se avsnitt 4.1.

4.4.1. Vår bedömning

Fråga	Svar
<p>Har individ- och familjenämnden säkerställt ändamålsenliga rutiner för att följa upp insatser?</p>	<p>Delvis. Vår bedömning är att socialsekreterare arbetar osystematiskt med uppföljning av individärenden. Det finns inga dokumenterade rutiner som tydliggör hur och när uppföljning ska ske på individnivå. Det som styr uppföljningen av individärenden är bestämmelser i genomförandeplanerna. Genomförandeplanerna ska följas upp två gånger per år.</p> <p>Vi ser positivt på den egenkontroll som genomförs på gruppnivå samt det kontrollarbetet som sker vid resultat- och utvecklingssamtal. Det är viktigt att noterade avvikelser hanteras och åtgärdas för att verksamheten ska utvecklas. De brister som uppmärksammas vid egenkontrollen förstärker även den bedömningen som gjordes i 3.3.2 då vi noterade liknande utfall vid stickprovskontrollen.</p>

Umeå kommun 2022-05-12

Nina Högberg
EY

Sara Jansson
EY

Källförteckning

Intervjupersoner:

- ▶ Processledare UmeBrå
- ▶ Utvecklingsstrateg UmeBrå
- ▶ Jämställdhetsstrateg
- ▶ Utvecklingsstrateg jämställdhet
- ▶ Verksamhetschef, Centrum mot våld
- ▶ Enhetschef, Centrum mot våld
- ▶ Enhetschef, Utredning barn och unga
- ▶ Enhetschef, Vuxenheten
- ▶ Socialsekreterare, Utredning barn och unga
- ▶ Socialsekreterare, Vuxenheten
- ▶ Utbildningsdirektör
- ▶ Biträdande utbildningsdirektör för grundskola
- ▶ Biträdande utbildningsdirektör för gymnasiet/arbetsmarknad och integration samt vuxenutbildning
- ▶ Kvalitetscontroller, äldreförvaltningen
- ▶ Verksamhetschef myndighetsutövning, äldreförvaltningen

Dokumentation:

- ▶ Planeringsförutsättningar, budget och investeringar för 2022 och plan 2023–2025
- ▶ Handlingsplanen mot våld,
- ▶ Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder, 2020-03-30
- ▶ Samverkansöverenskommelse 2021–2024, 2021-02-09
- ▶ Årsredovisning 2020,
- ▶ Våldskartläggning 2021, 2021–09
- ▶ Individ- och familjenämnden
  - Uppdragsplan och budget 2022 och Årsbokslut 2021
  - Rutin, hemtjänst – Handlingsplan – våld i nära relationer, 2022-02-07
  - Rutin, myndighetsutövning – våld i nära relation, 2021-09-15
  - Riktlinjer för de sociala nämndernas arbete med våld i nära relationer, 2016-05-10
- ▶ Äldrenämnden:
  - Uppdragsplan 2022 och årsbokslut 2021
- ▶ Kommunstyrelsen:
  - Årsrapport 2021
  - Internkontrollrapport 2021
  - Uppdragsplan 2022
  - Uppdragsplan för UmeBrå 2021-2022 och årshjul
- ▶ Utbildningsnämnderna:
  - Uppdragsplaner 2022 och Årsrapport 2021
  - Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck
  - Rutiner mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot trakasserier och diskriminering inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde
  - Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck
  - Handlingsplan vid våld, hot om våld samt polisanmälan vid brott
  - Frågebatteri för hälsoenkäten
  - Statistikredovisning till skolhuvudman
  - Elevenkäter redovisningar för 2021

Bilaga 1 – Stickprov

Vi valde att efterfråga de tre senaste ärendena som initierades under 2021 samt de fyra första. Ärendena valdes även utifrån ärendetyp då revisorerna önskade granska ett antal olika typer av ärenden, både där barn och vuxna berördes samt ärende där det förekom hedersrelaterat våld och förtryck.

Kontrollfråga	Ärende 1 - vux	Ärende 2 - vux	Ärende 3 - vux	Ärende 4 - heder	Ärende 5 - barn	Ärende 6 - barn	Ärende 7 - barn
Utredning inlemts utan dröjsmål?	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja.	Ja	Ja
I de fall en anmälan rör barn eller unga, har en bedömning gjorts om individen är i behov av skydd?	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ja	Ja	Ja
Vid barnutredningar, har beslut om att inleda granskning fattats inom fjorton dagar?	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ja	Ja	Ja
Barnet fått komma till tals, i de fall ärendet rör barn?	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ja	Ja
Utredningen slutförs senast inom fyra månader, tillämpligt vid barnutredningar?	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ja	Nej	Ja
Tydliggörs i varje upprättad handling varifrån uppgifterna kommer, vem som har upprättat den och när det gjordes?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Framgår huruvida nämnden använt standardiserade bedömningsmetoder som en del i utredningen? Vilka?	Nej	Nej	Nej	Vid tidigare utredning har FREDA tillämpats	Ja. BBIC	Ja. BBIC	Nej
Dokumenteras uppföljning av beslutade insatser?	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämplig	Ej tillämplig	Ej tillämpligt
Dokumenteras skäl vid avslutandet av insats?	Ja	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämplig	Ej tillämplig	Ej tillämpligt